

Nagy Gusztáv írásaiból

Egy szíromnyi mosoly

A templom mögötti iskola olyan közel volt a kovácsműhelyhez, hogy minden kalapácsütés behallatszott az iskola tantermébe. Az osztálytársaim bedugták a fülüket, és úgy várták a tanítót, én meg a hátsó padban azt szerettem volna, hogy száz fülem legyen, hogy mind a százzal hallhassam azt a ritmust, amitől azon a napon nagyon boldog lettem. Tudtam, hogy új korszak jött el az életünkbe, és a régi vándoréletünk csak emlék maradt. Megkaptuk a műhelyt és vele együtt a szolgálati lakást is, futott át az agyamon. Bárcsak ott lehetnék! És amikor éppen bánni akartam, hogy eljöttem az iskolába, egy finom, bársonyos tapintású kéz érintette meg az arcomat. A tanítónő keze volt.

– Hogy hívnak? – kérdezte kedvesen.

Válasz helyett az arcára csodálkoztam. Ezt a kedves arcot láttam már, mindig eljött álmomban, állapítottam meg. Kedvesen beszélt, most is úgy beszél, még soha senkit nem hallottam így beszélni. Amikor megszólal, olyan a hangja, mint a zene szólalna meg. A szája szélén meg mindig ott van egy szíromnyi mosoly. Karcsú ujjai most is a hajamat simogatják. Ő az, aki álmomban mondta nekem, hogy találkozni fogunk. És most itt van, és én nem tudok válaszolni a kérdésre. Talán a nevemet kérdezi, futott át az agyamon, de hiszen álmomban elmondtam neki, hogy nem tudok magyarul, csak cigányul. De ha most nem válaszolok, akkor... és hirtelen kinyögtem, hogy Guncsi.

– És a vezetékneved?

– Rafael – válaszoltam egy kicsit bátortalanul.

A tanítónő hozzám hajolt és halkán megkérdezte, hogy az én apukám-e az új kovács a faluban. Igen, válaszoltam. A tanítónő lassú léptekkel az ablakhoz lépett és becsukta. Csend lett az osztályban.

– Kedves gyerekek – kezdte –, a falunkban azért van hangos kovácsolás, mert a mai naptól nálunk is lesz kovácsműhely, mint más faluban vagy városokban. És a kovácsmester a Rafael édesapja. A falunak szüksége van kovácsokra. Magam is hozzájuk fordulok, hogyha szükségem lesz rá.

Az osztálytársaim hátrafordultak, és láttam a szemükből, hogy néhányan szívesen mellém ültek volna. Sokáig rajtam felejtették tekintetüket, de én úgy tettem, mintha észre se vettem volna csillogásukat. Engem csak a tanítónő szemei érdekeltek. Szerettem, amikor találkoznak az enyémmel. Azok mindig mosolyogtak rám, én meg titkon gyönyörködtem bennük.

Amikor hazamentem, teljesen új világ tárult elém. Azt hiszem, a lelkemben is. Egyszerűen iskolába akartam járni.

Álmomban eljött megint. Azt álmodtam, hogy fogja a kezemet és berepüljük a világot. Egy magas hegy tetején leszálltunk és én láttam ragyogni az arcát. A világot mutatta nekem. Attól a naptól fogva sose voltam álmos, ha iskolába kellett menni. Látni és hallani akartam mindig. Úgy teltek el az évek, hogy észre se vettem, már ötödikes lettem.

Megtanultam folyékonyan olvasni és magyarul beszélni, de nem felejtettem el az anyanyelvet sem. Otthon cigányul beszéltem, az iskolában meg magyarul. Nem volt semmi baj. A gyerekek is befogadtak. Egy Eszter nevű lány belém is szeretett. Egyszer olyan közel volt egymáshoz az arcunk, hogy a többiek azt hitték, hogy meg akartuk puszipolni egymást. Az egyik vetélytársam, aki szerelmes volt Eszterbe, észrevette és hozzám vágta a táskáját. Akkor jót nevettem az egészen, de amikor a védőnő a tetűirtó szerrel bekente a hajamat az osztály előtt, Eszter soha többé nem bújt mellém és nem írt nekem levelet. Nagyon megalázottnak és szerencsétlennek éreztem magamat. Legszívesebben a halált választottam volna, mint azt, hogy az osztálytársaim szemébe nézzek.

Nem akartam soha többé felemelni a fejem, és nem akartam soha többé az iskolába jönni. De szerencsémre ott állt mellettem a tanítónő. Hosszú ujjainak bársonyos tapintását megint megéreztem az állam alatt. Tudtam, hogy nem álmodom. Könnyedén emelte fel a fejemet, és én nem bírtam ki, hogy ne mosolyogjak a szemébe.

Az a szíromnyi mosoly most is ott csillogott a szája szélén, de akkor szebben, mint bármikor.

Csak annyit mondott, nekem van a legszebb fekete hajam a világon. Elhitttem neki.

És elhiszem most is, hogyha néha földnek szegem a fejem, az Ő bársonyos ujjai mindig fel fogják emelni.

Nyiss ajtót

Nyiss ajtót, ha kopogok
ne félj a gyulladáisos múltamtól
megkaptam minden szérumot a sorstól
hogy szóljak, lássak, eszméljek
nem úgy, mint hajdanán
Mária Terézia dűlőin
amikor a magunk üllőin kalapálták meg halálunkat
vagy, ha nem, metszették nyelvünket
– nem volt édes –
mint az arisztokrata kényes
magyarja.
Nyiss ajtót, ha kopogok
már nem szorongok, itt a küszöbödön
Európaanya.

Így akarlak

Így akarlak, jobban, mint tegnap,
Mert amíg itt vagy: nincs tér , nincs idő.
Lágy dallamok zsonganak bennem,
S mosolyod rám hulló aranyeső.
A pillanat varázsa csak annyi,
Amíg itt vagy glóriás fényekben.
De ha ellobbansz, hiányzol majd –
Maradj velem, legalább a versben.

Anyám

Kibuggyan számból a neved
mint ujjamból a vér
seb lettél
sejtjeimben ezer szál gyökér
mely véreddel él,
mert örök törvény, hogy élj
és bennem élj
anyám

Valaki itt járt az éjjel...

Valaki eljött az éjjel
hosszú fejkendője volt
s hajának éke a hold

valaki itt járt az éjjel
tudom , hogy ő volt
elhagyott régen

valaki itt volt az éjjel
sápadtan, hófehéren
isten óvta tenyerében

Anyámnak kórházi ágyánál

Csikó trappolásaid
Itt most végetértek,
ebben az orvosságzagú házban
Ahol morfiummal itatják az életet,
hogyan legyen még erőd
egy nekirugaszkodásra
ha jó a halálkocsi
melynek istrángja
egy cérnaszálnyi.